

Ziyad Ebüzziya
Yoğurtçu Park Caddesi
Gazeteci Osman Ağa Mhl.
Nu:52/17

4.I.1992

Kadıköy/İstanbul

Muhterem Efendim,

Gazeteci-yazar Sadri (Etem) Ertem(1898-1943) üzerinde Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesinde Prof.Dr.M.Orhan Okay beyle doktora çalışması yapmaktayım.

"Yeni Düşünce" gazetesinden yazılarınızı yakinen takip eden bir okuyucunuz olarak ve hocamın da tavsiyeleri üzerine zat-ı âlîlerinizin bilgilerine müracaat etmeyi faydalı bulduk.

Adı geçen yazar hakkında ansiklopedik bazı bilgiler bulduksada yetersizdir.Konunun derinliğine inmek istiyoruz. Aceba mezkûr yazarın hakkında yazılı veya şifâî tavsiyeleriniz neler olabilir.Birinci ağız olarak adı geçen şahsın hayatta olan akrabaları kimlerdir,bunların adreslerini nasıl öğrenebiliriz,bu konuda başka kimlerin bilgilerine müracaat edebiliriz.

Bizlere yardımcı olabilirsiniz son derece mutlu eder sizlere minnettar oluruz.

İlginize teşekkür eder saygılar sunarım.

A D R E S

İş.Erciyes Üniversitesi
Türk Dili Bölümü
38039/Kayseri
Ev:Tablakaya Mhl
Erhan Cad.Nu:2
Talas/Kayseri

Okt.Mustafa Parlak

ایرلی کورن کتیبیون

Mustafa Parlak

کتاب

کتابت نجاشی کیل

عزیز قردوش

بکا

خ

خ

خ

خ

خ

صوبه لغراف

توقه ریل و ادبیات انیس

13.11.93

TBMİT

ادبیات کیل

مباحثات

لا روس

مفتوحه بیجا

خ

مکتب کاره

خ

CHP

خ

20.1.1997

Mustafa Faruk Bey Alioğlu,

4 Ocak tarihli mektubunuz ancak dün gelebildi. Bereketli gün atlamağыз.

Profesör Orhan Beyi tanıdığımıza şaşıyorum, ancak kendisinin Sadri Ethem gibi edebi bir kıyafetli olmayan, gazetecilikte bir varlığa bulunmamış olan bir kimse için Doktora tezi istemesi biraz hayretimi mucip oldu! Ama herhalde kendisinin de bir varlığı vardır.

Sadri Ertem'i tanırım. Ben Tasviri Efkarı çıkardığı zamanlarda o da dergi ve gazetelere hikayeler yazardı. Babıali mahitinde, ahlak bakımından makbul bir insan değildi. Nitekim hakkında bu güne kadar herhangi bir ciddi yazı yazılmamış olması da bunu teyit eder. Gençliğinde Nuref Şefik, Fikrât Adil ile beraber üçü kokain müstakim idiler. Bu yüzden Babıali de isimleri " Meftun-u Beyza " idi. Tabii bu hususlar doktoranızda yer alacak geyler değildir.

Solculuğun moda olduğu devirde ileri derecede olmamakla beraber CHP nin uğraş sol kanadı na mensuptu. Nitekim hikaye ve romanlarında son zamanlara kadar sol kesim de hakim olan fukaralık, sefalet gibi konulara işlemiştir. Ciddi bir eser olarak Rusya ve Rusyanın Komünist idaresindeki bağışlarını anlatan ciddi bir eser de hazırlamıştı. Bu çalışması elden ele dolayış kitap haline getirilmeden yok oldu. Bunun etüd olarak en başarılı eseri bu olacaktır.

Kendisi hakkında ailesinden herhangi bir kimse bulmak mümkün değildir. Ablası vardı ve vefat etti. Evlenmediği için çocuk olmada. Babıali de kendisini tanımış olan ben yaştaki birkaç arkadaşına da sordum, herhangi bir yeğeni olduğuna bilen kimse yok.

Herhalde siz de tetkik etmişsinizdir. Hakkında yazı bulunan ansiklopediler : Meydanlarus, Türk Meşhurları Ansiklopedisi, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Behçet Necatigil'in eserler sözlüğü, Edebi Yeniliğimiz, Kabaklı'nın son çıkardığı Edebiyat Tarihinin galiba son cildi size malumat bilgi verebilir. Ancak bunların içinde her birinden belki birkaç satır faydalı bilgi çıkarabilirsiniz. Hakkında en kuvvetli yazıyı Tahir Alangu'nun Cumhuriyetten sonra hikaye ve roman eserinde bulacaksınız. Edebi kıymeti olmadığına dair en kuvvetli yazı Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisinde belirtilmiştir. Ayrıca bu kıymeti olmayan bir kimse kanastini, Behçet Necatigil'e eserler sözlüğünde Sadri'ye ait herhangi bir parçanın alınmamış olması ile de Müeyyeddir.

TBMM de her mebus daha vazifeye başlarken kendi el yazısı ile hayat hikayesini doldurup arşive vermek mecburiyetindedir. Millîyet Polisi bunları bir araya getirip eser yapma yolundadır. Oraya uğrarsanız belki ansiklopedilerde kayıtlı fakat bilimsel hususları elde

edebilirsiniz.

Bir de, size tavsiyem, kendisi 13 veya 12 Kasım 1943 de vefat ettiğine göre o sırada hikayelerini yayınladığı Dergi ve gazeteleri tesbit etmeniz lazım. Esasen harbar en karışık yılları olduğu için kağıt yokluğu, sansür, okuyucu aklıca yüzünden Dergi olsun gazete olsun parmakla sayılacak kadar az idi. Bu itibarla meydana çıkacak liste mahuttur. Ölüm tarihi itibarıyla ölümden sonra ki iki hafta içinde yazı yazdığı Dergi ve gazeteler, hemaalde, kendisi hakkında Ansiklopedilere kıyasla daha geniş bir şeyler yazmış olmalıdırlar. Ancak bizim Babıali de " vefa " nadir hususlardan olduğu için doğru dürüst bir yazıya rastlamamız mümkündür.

Bence Sadri Ertem'in üzerinde durulacak siyasi yazılarına, Cumhuriyetin ikinci senesinde başlayan ve ancak 1 yıllık kadar olan " basın hürriyeti " devresinde, baş muhabirliğini yaptığı son telgraf gazetesindeki yazılarından. Fazla bir saygı ile olmamakla beraber o devir gazetesinin fikriyatı hususuna bir kanıt edinilecek yazılardır. O yılların Atatürk'e muhalefet eden istiklal savaşçı komutanlarının kurdularını terakki terver fırkası doğrultusunda yaptığı muhalefet, tam o aylarda Doğuda çıkartılan Şeyh Said isyanı ile, negredilen " Takrir-i Bükün " Kanunu neticesi son telgraf kapatılmış ve Sadri diğer gazetecilerden beraber el aziz İstiklal Mahkemesine sevk edilmiş idi. Bu Mahkemenin son derece mühim olan celse sabitleri, maalesef yok edildi. Veyahut arşivde bulunmayacak bir şekilde bir yere kayıtlı. Şüphesiz dosyaları Millet Meclisi arşivinde idi. Ben mebusken bir saat dosyayı aradım, buldum, üstünde bir etiket iliktirilmiş idi, " Şeyh Said Dosyası ile birleştirilmiştir " ibaresi vardı. Fakat Şeyh Said Dosyasında bu dosya bulunmuyordu. Belki bir gün dosya meydana çıkar ve basın tarihimizin çok mühim bir sahəsi aydınlanır. Bu mahkemede bulunan gazetecilerden karakter ve şahsiyet sahibi olmayanlar hepsi tek parti idaresine kapılanıp hayatlarını sürdürmüşlerdir.

Niyazi Ahmed Banoğlu ile beraber vakitte çalışmıştı. Onda belki birşey mektubu vardır. Başka bir yerden birşey bulamazsınız. Çalışmanız yapabileceğiniz husus hikaye, roman vesairi yazıların tahlil ederek düşüncelerinin tutarlı ve tutarsız taraflarını belirtmekten ibaret kalmaya mahkumdur.

Çalışmalarınızda başarılar diler saygılar sunarım.